

ВІД РЕДКОЛЕГІЇ

У 2019 році українська школа теорії ймовірностей відзначає дві визначні події. А саме, п'ятдесят років існування журналу «Теорія ймовірностей та математична статистика» і вихід у світ ювілейного 100-го номера цього журналу. У кінці шістдесятих років київська школа теорії ймовірностей стала всесвітньо відомою. Тоді в Київському університеті імені Тараса Шевченка працювали такі видатні вчені: Й. І. Гіхман, А. В. Скороход, В. С. Королюк, М. Й. Ядренко. Монографії, написані київськими вченими, були вже тоді перекладені англійською мовою та видані у відомих зарубіжних видавництвах. Важча ситуація склалася з науковими роботами, оскільки вітчизняних математичних журналів було мало, а надрукувати роботу в зарубіжних журналах було майже неможливо. Тому М. Й. Ядренко запропонував на базі Київського університету створити науковий журнал, в якому друкувались би роботи з теорії ймовірностей, випадкових процесів та математичної статистики. Зусиллями всіх провідних спеціалістів із теорії ймовірностей вдалося отримати дозвіл на видання журналу «Теорія ймовірностей та математична статистика». Відповідальним редактором журналу став академік А. В. Скороход, який залишався відповідальним редактором, а потім головним редактором до 2011 року. З того часу цю посаду обіймає академік В. С. Королюк. Заступниками головного редактора в різні часи були М. Й. Ядренко, Ю. В. Козаченко, М. І. Портенко, Ю. С. Мішура. Відповідальними секретарями працювали Ю. М. Рижов, О. К. Закусило, Ю. С. Мішура, А. Я. Оленко, Л. М. Сахно. Журнал одразу став авторитетним та відомим. 1974 року Американське математичне товариство почало видавати переклад журналу англійською мовою. Починаючи із 2020 року, журнал буде виходити лише англійською мовою. Журнал входить до кількох наукометричних баз, у тому числі до баз Scopus та Web of Science.

За роки існування журналу надруковано, зокрема, чимало вагомих результатів із математичної статистики та статистики випадкових процесів.

Цей ювілейний випуск журналу присвячено переважно *математичній статистичі*. Його готували запрошені редактори, професори О. Г. Кукуш та Р. Є. Майборода.

Більшість статей вивчають статистичні *моделі з дискретним часом*. Г. М. Дичко та Р. Є. Майборода узагальнюють оцінки функції регресії для спостережень із суміші зі змінними концентраціями. Ю. С. Харін та В. А. Волошко розглядають моделі часових рядів, що описуються умовно біноміальною нелінійною регресією із дискретними регресорами. О. Боднар досліджує байесові оцінки параметра неоднорідності у моделі регресії з випадковими ефектами. Дві роботи стосуються *моделей із похибками в регресорах*: Ч.-Л. Ченг та ін. вивчають аналог коефіцієнта детермінації у лінійних моделях регресії; О. О. Чернова будує процедури перевірки гіпотез у моделі Кокса із пропорційними ризиками, при цьому базова функція інтенсивності оцінюється разом із коефіцієнтами регресії. А. Ю. Харін та Т. Т. Ту конструюють послідовний робастний тест для перевірки гіпотез за наявності неоднорідних незалежних спостережень. Т. Боднар та ін. досліджують лінійну дискримінантну функцію за припущення нормальності розподілів шляхом порівняння двох груп з однаковою коваріаційною матрицею, але різними векторами середніх.

У кількох роботах досліджують *моделі з неперервним часом*. О. В. Іванов та О. В. Лимар вивчають оцінку найменших квадратів у двовимірній тригонометричній моделі спостережень. І. К. Мацак розглядає збіжність максимуму норм сум незалежних однаково розподілених випадкових елементів у банахових просторах та застосовує результати у статистиці випадкових процесів. М. Зілі та Е. Зугар оцінюють параметри стохастичного рівняння теплопровідності з кусково-сталими коефіцієнтами.

Три статті випуску належать до *теорії ймовірностей і теорії надійності*. М. Срігарі та П. Чень вивчають граничну поведінку сум незалежних, неоднаково розподілених випадкових величин із випадковою затримкою. І. М. Боднарчук і В. М. Радченко у тривимірному просторі досліджують розв'язки хвильового рівняння, керованого стохастичною мірою. Зрештою, О. О. Кушнір і В. П. Кушнір оцінюють характеристики надійності дубльованої системи у випадку показникового розподілу одного із процесорів.

Ю. В. Козаченко, О. Г. Кукуш, Р. Є. Майборода